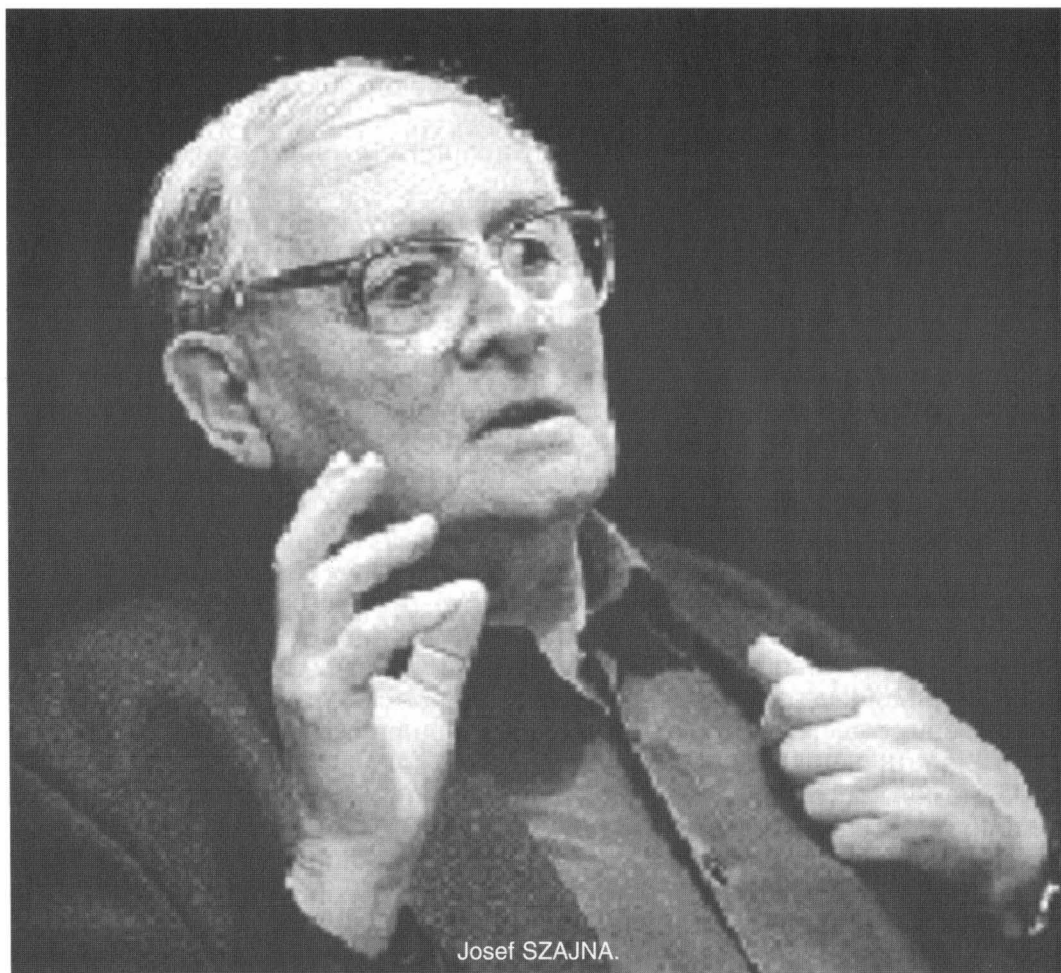

NE-AU VIZITAT

Raluca TULBURE

Descătușarea... lui Szajna

Venirea lui Jozef Szajna la București ar fi trecut aproape neobservată dacă „zvonul” sosirii lui nu s-ar fi răspândit cu viteza luminii, chiar în timpul Festivalului Național de Teatru „I.L. Caragiale”. Meritul trecerii lui prin Capitală se datorează Teatrului Masca, directorului Mihai Mălaimare (sprijinit de Institutul Polonez), care a inițiat un program numit „Măști europene la «Masca»”. Proiectul are drept obiectiv instituirea unui dialog între public și creatori, între teatrul românesc și cel european. După cum mărturisea Mihai

Josef SZAJNA.

Mălaimare, „un obiectiv subadiacent constă în afirmarea școlii interpretative românești de teatru bazat pe discursul nonverbal, în peisajul și tendințele mișcării teatrale europene“. În fiecare an va fi invitată o personalitate marcantă din lumea teatrală și o trupă de teatru care va prezenta un spectacol, vor avea loc *wokshop*-uri, se vor purta discuții între creatori, actori și un public avizat sau doar consumator de teatru de gest, pantomimă și mișcare corporală.

Începutul a fost făcut cu spectacolul *Débbalage/Descătușarea*, prezentat de Teatrul „Wanda Siemaszkowa“ din Rzeszow (Polonia) în regia lui Jozef Szajna. Artist plastic, scenarist, teoretician al artei teatrale, dramaturg, sculptor, scenograf, grafician, remarcabilă personalitate a vieții culturale poloneze, adeseori comparat cu Grotowski sau Kantor, pentru puternicele transformări vizuale ale realității în simbolism metaforic, Szajna impresionează prin modestie. În vârstă de 83 de ani, arestat în timpul celui de-al Doilea Război Mondial pentru colaborarea cu mișcarea de rezistență, condamnat la pedeapsa capitală, dar salvat de un comandant cu vederi liberale care i-a comutat pedeapsa cu lagărul, trecut pe la Auschwitz și Buchenwald, Szajna a pus bazele unui teatru propriu în 1971, unde și-a promovat ideile artistice. „Teatrul vizual narativ“, „teatrul vizual“, „teatrul viziunilor“ reprezintă un tip inovator de teatru bazat pe imagine, uneori deosebit de puternică, plină de semnificații și de sens.

Descătușarea este un spectacol montat pentru prima dată în 1967, dar care străbate timpul prin modernitatea imaginilor, prin actualitatea mesajului: degradarea lucrurilor care se petrec în individ, pasivitatea lui, ura lui vizavi de oameni și fapte. Suntem asemenea eroilor-bufoni, ne ascundem în spatele unor măști pentru a fugi de răspundere. Adevărurile rostite pe scenă sunt atât de amare încât ne-ar fi foarte ușor să le ocolim, dar plecăm din sală marcați de mesaj: nu fiți pasivi, oameni buni, nu lăsați viața să treacă pe lângă voi! Decorul este un imens ecran de hârtie în spatele căruia actrii devin umbre, pentru ca apoi fiecare să creeze o breșă și să ne prindă în joc până la final când, prieteni fiind, vor să împartă cu noi ouă fierte și mâncate tacticos, cu poftă, pe acordurile lucrării *Aleluia* a lui Haendel. Și ei bufonii, și noi, spectatorii, ne-am „descătușat“ de tot și de toate pentru a putea s-o luăm de la capăt. Un spectacol impresionant prin imagine, pentru că textul a rămas o necunoscută pentru cei necunoscători ai limbii polone, dar imaginația și cunoștințele vagi ale altor limbi slave ne-au făcut să citim printre rânduri. Actrii Malgorzata Machowska, Katarzyna Slowska, Piotr Napieraj, Barbara Napieraj, Kazimierz Motylewski și Pawel Wisniewski sunt remarcabili prin mobilitate, prin jocul expresiv, intens, inventiv, sunt ajutați și de un machiaj bine realizat care caracterizează și mai bine fiecare personaj în parte.

Un eveniment teatral, o întâlnire de excepție, care poate ar fi trebuit să aibă parte de o mediatizare mai agresivă. Oricum, noua, cocheta și moderna sală a Teatrului Masca a fost plină „ochi“ de cei care s-au luat după un „zvon“ și nu le-a părut rău.

Teatrul „Wanda Siemaszkowa“ din Rzeszow (Polonia) – *Descătușarea*. Scenariul și regia: Jozef Szajna. Distribuția: Malgorzata Machowska (*Înger cu aripa ruptă*), Barbara Napieraj (*Idiotul frumos*), Katarzyna Slowska (*Cea cu sfoara roșie*), Kazimierz Motylewski (*Poetul*), Piotr Napieraj (*Ologul*), Pawel Wisniewski (*Bufonul*). Data reprezentației: 11 noiembrie 2005.